

Aan Ministerie van LNV
reactiebeleidskader@minInv.nl

Adres : Bezuidenhoutseweg 105-113
2594 AC Den Haag
Telefoon : +31(0)70-3382700
E-mail : secretariaat@lto.nl
KvK : 40413400
Rekening : NL32 RABO 0357606760

Datum : 9 januari 2023
Onderwerp : Reactie LTO Nederland beleidskader doelwijziging Natura 2000.

Geachte heer, mevrouw,

Hierbij reageert LTO Nederland op het beleidskader Natura 2000. LTO Nederland onderschrijft het doel van de aanpassing van het beleidskader om te komen tot een meer effectieve, efficiënte flexibele implementatie van de natuurrichtlijnen. Dit sluit ook aan bij de eerdere toezeggingen van toenmalig minister Schouten aan de Tweede Kamer, mede op aandringen van LTO Nederland, dat habitats kunnen schuiven binnen Natura 2000 gebieden en dat niet overal alle doelen gehaald hoeven te worden.

- LTO Nederland denkt echter dat met voorliggend concept het ministerie van LNV daarin onvoldoende slaagt en het risico groot is dat Nederland de komende jaren op slot gaat, niet alleen voor de landbouw maar ook voor recreatie, industrie en verkeer.

Oneindig plan

Eén van de kernproblemen is dat elke nieuwe ontdekte natuurwaarde volgens het beleidskader weer beschermd moet worden. Dit heeft weer gevolgen voor bestaande en nieuwe activiteiten in de buurt van deze waarde. Daarmee ontstaat er een oneindig plan waar het einddoel nooit mee gehaald wordt.

- LTO vindt het belangrijk dat dit perpetuum mobile van het voorliggende beleidskader doorbroken wordt.

Voorbeeld

In een gebied wordt een nieuwe natuurwaarde vastgesteld. Hierbij wordt aangetekend dat deze natuurwaarde stikstofgevoelig is en er wordt vastgesteld dat de belasting hoger is dan de KDW en/of de doelen voor waterkwaliteit volgens de KRW worden niet gehaald. De nieuwe natuurwaarde is er gekomen, ondanks de slechte omstandigheden, maar volgens het beleidskader zou deze nu dan ook beschermd moeten worden. Vervolgens wordt geconstateerd dat de nieuw gevonden waarden zich in een ongunstige staat bevinden, cq het is nog niet duidelijk wat de staat van instandhouding is. Het gevolg is dat er in AERIUS Monitor extra hectares bijkomen, waarmee de opgave om 74% onder de KDW te krijgen weer verzaamd wordt. Ook wordt het moeilijker om activiteiten met stikstofuitstoot te vergunnen omdat de KDW niet gehaald wordt en de natuurwaarde zich in ongunstige staat van instandhouding bevindt omdat het niet duidelijk is hoe het er voor staat.

Kwantificeren van de doelen

Het voornemen is om doelen en typen meer te kwantificeren, zodat er meer flexibiliteit komt waar de doelen behaald moeten worden. Als de gunstige staat van instandhouding op nationaal niveau behaald moet worden is het wenselijk om voor habitattypen op landelijk niveau een aantal hectare te definiëren. Het concept-beleidskader maakt daar nu geen keuze in en het blijft onduidelijk wanneer een gunstige staat nu landelijk bereikt is en hoe dat beoordeeld wordt. Hebben we bijvoorbeeld 300 hectare natte heide nodig voor een gunstige staat van instandhouding nodig of 700 ha? Wat we begrepen hebben is dat als nu 25% of meer van een bepaald habitatype in ongunstige staat is, dat het hele habitatype als ongunstig wordt beoordeeld. Blijkbaar is er al ergens bepaald wanneer iets in een gunstige van instandhouding is.

- LTO Nederland mist uitgangspunten in het voorliggende document wanneer de goede staat van instandhouding nu bereikt wordt.

Bovenstaande maakt dat de hele werkwijze van het vaststellen van een goede staat van instandhouding niet transparant is en daardoor wordt de schijn gewekt dat het Ministerie van LNV wat te verbergen heeft. Dat komt het draagvlak niet ten goede. Ook vinden we dat het uitgaan van een percentage van bijvoorbeeld 25% geen goed onderbouwde methode is. Dat percentage is in de eerste plaats veel te laag, maar er zit ook een principieel bezwaar in. Want als er bijvoorbeeld hectares natte heide bijkomen, die nog in ongunstige staat zijn, dan leidt dit opnieuw tot een grotere opgaven. Alleen als landelijk het aantal hectares is gedefinieerd, kan er een goede maatschappelijke afweging plaatsvinden op welke plekken het meest efficiënt en kosteneffectief de natuur in betere staat gebracht kan worden.

- LTO Nederland vindt een percentage van het totale oppervlakte van een bepaalde habitat geen goede indicatie of er sprake is van een goede staat van instandhouding.

Uit tabel 3.1 wordt duidelijk dat het lastig is om habitattypen en/of leefgebieden te kwantificeren omdat gegevens ontbreken of omdat de overgangen gradueel zijn. Dat is opmerkelijk omdat in AERIUS tot op de hexagoon nauwkeurig is vastgelegd hoeveel stikstofgevoelig hectare habitattype of leefgebieden er zijn. Hoe verhouden zich deze twee bevindingen tot elkaar?

In dezelfde tabel 3.1 staat dat er nog geen methode is om de kwaliteit van de habitattype en leefgebieden te kwantificeren. Het is zelfs nog maar de vraag of er een dergelijke methode ontwikkeld kan worden. Als men wetenschappelijk al niet staat is om kwaliteit te kwantificeren, hoe kan men dan ooit tot een goede beoordeling komen van de gunstige staat van instandhouding?

- De conclusie kan alleen maar luiden dat zowel de monitoring van de natuur als de wetenschappelijke onderbouwing hoe de natuur ervoor staat én wat een gunstige staat van instandhouding is, nog lang niet op orde is.

Hoe kan men ooit tot een zorgvuldige afweging komen als de methode om te beoordelen of natuurgebieden in goede staat van instandhouding zijn nog met zoveel onzekerheden is omgeven?

- Het is extra wrang als de overheid op grond van discutabele criteria een substantieel deel van agrarische sector vanwege de kwaliteit van de Nederlandse natuur wil saneren.

Realiseren van alle doelen

De hele systematiek gaat er vanuit dat we de natuur helemaal naar onze hand kunnen zetten. LTO Nederland gelooft daar niet in. Binnen de dynamiek van een land met 18 miljoen inwoners en tal van economische activiteiten is natuur een kunstmatige ingreep in een cultuurlandschap met vooral stedenbouwkundige en landbouwfuncties. Uiteraard kunnen de randvoorwaarden beter gemaakt worden en kan er meer natuur worden gecreëerd, maar er zijn wel grenzen. Het is opnieuw teleurstellend dat er in dit beleidskader nauwelijks tot geen aandacht besteed wordt aan de beperkingen die voor natuurfuncties gelden. Als het in Nederland 1,5 graden of meer warmer wordt, wat zeer waarschijnlijk is, of we krijgen vaker te maken met hele droge zomers en het aantal inwoners in Nederland neemt nog ieder jaar toe, dan wordt het zeer moeilijk of onmogelijk om veel van de beoogde doelen te halen. Bij het voorliggende doelenkader mag alleen ecologisch afgewogen worden of doelen nog bereikt kunnen worden. Maar ook ecologie kan niet zonder omgevingscontext beoordeeld worden. De suggestie blijft bestaan dat we volledig terug kunnen naar herstel van natuurlijke systemen. Dat is in een klein land met straks 20 miljoen inwoners niet meer mogelijk.

- We missen deze maatschappelijke context als uitgangspunt. Kortom het doelenkader is niet veel meer dan wishfull thinking, zonder enige onderbouwing dat dit ook mogelijk is,

Gunstige referentiewaarden (FRV's)

Een groot deel van hoofdstuk 3 gaat over het kwantificeren van doelen. Echter de hele redenering over de mogelijkheden om te kwantificeren wordt teniet gedaan door de laatste bullit van paragraaf 3.1.1. op pagina 12. Het gaat om deze zinsnede:

"Gekwantificeerde doelen zijn beter te relateren aan de gunstige referentiewaarden (FRV's) die de basis vormen voor het ambitieniveau op landelijk niveau"

In de praktijk kennen we daar al een wrang voorbeeld van, namelijk de Eilandspolder. Het gaat daar goed gaat met de habitattypes; deze zijn zelfs verbeterd, maar omdat er niet aan de theoretische vastgestelde referentiewaarden voor drukfactoren (stikstof en waterkwaliteit) wordt voldaan, heeft het gebied een negatief oordeel gekregen. Het gevolg is dat alle stikstofgerelateerde activiteiten in een straal van 25 kilometer om het gebied op slot gaan. Als objectief vastgesteld is dat het goed gaat met bepaalde

habitattypen, dan moeten de waarden voor de drukfactoren minder relevant zijn. Als deze FRV's doorslaggevend worden, gaat heel Nederland voor een lange tijd op slot. In 60 tot 70% van de Natura2000 gebieden is er wel een habitatype waarvan de KDW, ook op de langere termijn, niet gehaald gaat worden. Als daar een zone van 25 kilometer omheen gelegd wordt, betekent dat bijna heel Nederland op slot gaat. Dit kan ons inziens nooit de bedoeling zijn. We geloven bovendien niet dat andere landen dezelfde systematiek hebben en dat Europa daarom vraagt. Het lijkt ons beter om aan de sluiten bij de systematiek van rapporteren zoals die door Brussel gehanteerd wordt.

- LTO Nederland is het oneens met de systematiek van FRV's en we vragen het Ministerie aan te sluiten bij het Europese beoordelingskader. Maar als het ministerie van LNV de FRV's als uitgangspunt wil hanteren, dan is het op zijn minst wenselijk om daar open en transparant over te zijn en dit niet weg te moffelen in een voetnoot. De consequenties zijn waarschijnlijk heel groot.

ADC toets voor voldoende passende maatregelen

Als de natuur achteruit gaat moeten er passende maatregelen genomen worden. De grote vraag is hoe ver je met deze passende maatregelen moet gaan, voordat je achteruitgang niet meer hoeft te stoppen. Op pagina 26 en verder wordt een idee van een ADC toets voor passende maatregelen geïntroduceerd en er wordt aangegeven dat alleen het Europese Hof hierover zekerheid kan geven of het voldoende is. Ons inziens is dit een onjuiste benadering, die ook niet door de Vogel- en Habitatrichtlijn gevraagd wordt.

- Het is juist aan de politiek om de maatschappelijke afweging te maken of passende maatregelen voldoende zijn en het kabinet en provincies moeten hier het voortouw in nemen als blijkt dat achteruitgang van bepaalde habitattypen, ondanks tal van maatregelen niet te stoppen is, en/of de maatschappelijke of economische gevolgen te groot zijn.

Het is uiteraard aan de rechterlijke macht om achteraf te toetsen of dit conform de richtlijnen gebeurd is. We dringen er op aan dat het kabinet met deze "maatschappelijke afweging" aan de slag gaat.

Aanwijzen nieuwe Natura 2000 gebieden

Als er nieuwe soorten en habitattypen zich vestigen moeten die volgens de Natura 2000 richtlijnen beschermd worden. Het zou kunnen betekenen dat er ook nieuwe gebieden aangewezen moeten worden, of dat extra bescherming van bestaande gebieden leidt tot extra beperkingen rondom de gebieden. Dat is tegenstrijdig; blijktbaar zijn de omstandigheden zo goed dat de soort of het habitatype hier zich kan vestigen. Dan is er voor extra bescherming in principe ook geen noodzaak.

- LTO Nederland vindt dat het aanwijzen van extra Natura 2000 voorkomen moet worden en dat ook het aanwijzen van extra doelen binnen de bestaande Natura 2000 gebieden niet mag leiden tot extra beperkingen voor de omgeving.

Hopende u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd,

Met vriendelijke groet,

Trienke Elshof
Portefeuillehouder platteland en omgeving.